

**Gemeente
Amsterdam**

Bomen in transformatie Amstel III

15 januari 2022

Ruimte en Duurzaamheid/Ingenieursbureau

Inhoudsopgave

Waarom	pag. 2
Doel	pag. 2
Financiën	pag. 3
Aanpak bomen in transformatie	pag. 4
Monitoring Bomen in transformatie	pag. 11
Potentiele transplantatielocaties	pag. 12
Benodigde producten	pag. 13

Waarom?

Binnen het transformatiegebied Amstel III is een groot areaal bomen aanwezig. Niet alleen in de openbare ruimte maar ook op de in erfpacht uitgegeven kavels staan (volwassen) bomen. Op het eerste gezicht zijn de bomen van wisselende kwaliteit. Soms vitaal en beeldbepalend maar er zijn ook veel bomen, die een kwakkelend bestaan leiden. Het is dus noodzaak om inzicht te krijgen in de soorten, gesteldheid en groeiplaatsomstandigheden.

In de Groenvisie Amsterdam worden hoge ambities beschreven, die ook in transformatiegebied Amstel III hun plek moeten krijgen. Dit om het toekomstig woon- en werkgebied leefbaar, klimaat adaptief te maken. Tegelijkertijd zien we dat tijdens de planontwikkeling van de opstallen de bestaande bomen een bijrol spelen. Er wordt zowel in de ontwerpfase als in de voorbereiding van de uitvoeringsfase weinig tot geen rekening gehouden met het bestaande areaal. Voor een stad en wijk in wording met grote groene en ecologische ambities vraagt dit om een veel professionelere en gestandaardiseerde aanpak. Deze aanpak zal door de diverse afdelingen binnen de gemeente Amsterdam in samenwerking met de ontwikkelaars binnen Amstel III moeten worden opgepakt. Deze notitie is opgesteld door IB en R&D en afgestemd met o.a. Beheer, G&O en V&OR als zijnde asset owner van de bomen in de openbare ruimte.

Doel?

Het doel van deze notitie is het vastleggen van hoe we om kunnen gaan met het bestaande en toekomstige areaal bomen en het projectgewijs bouwen aan een toekomstbestendige bomenstructuur in Amstel III.

Uitgangspunten bij deze aanpak zijn:

- Gemeentelijk vigerend beleid; Bomenverordening, Groene Puccini, Groenvisie Amsterdam
- Regie op bomen in eigen hand nemen (sturend in plaats van volgend);
- Inzicht verkrijgen in het bestaande areaal en kwaliteit van de bomen;
- Inzicht verkrijgen in toekomstbestendige stand- en groeiplaatsen van bomen;
- Waarborgen en implementeren van beleids- en beheer doelstellingen;
- Beeldbepalende bomen te kunnen behouden voor Amstel III ;
- Te komen tot een gedeelde strategie intern (gemeentelijke diensten o.a. R&D, IB, stadswerken en V&OR) en extern (ontwikkelaars, architecten en aannemers);
- Om veel eerder, bij het begin van de ontwikkeling, rekening te kunnen houden met de bestaande bomen;
- In gezamenlijkheid, per project, maatgerichte keuzes maken;
- Per project te bouwen aan een toekomstbestendig bomenbestand, zowel optimaal boven als ondergronds;

Financiën

Aangezien er meerdere opstalontwikkelingen met bomen tegelijkertijd het proces "Bomen in transformatie" doorlopen, is het wenselijk om één budget in de GREX aan te maken voor de Bomen in transformatie Amstel III. Op dit budget kunnen dan zowel kosten als opbrengsten geboekt worden.

Kosten zijn:

- Werkzaamheden van de groenaannemer, die in opdracht van de gemeente, bomen die naar of in de openbare ruimte verplant worden (van zowel privé kavels of openbare ruimte) voorbereidt, verplant en nazorg levert;

Opbrengsten zijn:

- Rekening naar de erfpachter sturen voor het verplanten van bomen, indien bomen in transformatie op erfpachtgrond of eigen grond staan en verplant worden naar de openbare ruimte (conform de getekende afspraak);
- Bijdrage uit het bomencompensatiefonds voor extra te planten bomen in de openbare ruimte.
- Bijdrage uit een ander project, indien er afspraken zijn om de kosten van de te verplanten boom te delen met een project waar de boom vandaan komt;

Overige kosten die niet binnen bovenstaand budget vallen:

- Proceskosten R&D en PMB vallen binnen de jaaropdracht van Amstel III;
- V&T kosten IB: technische voorbereiding en uitvoering van verplanting van bomen worden afzonderlijk opgenomen in IB projectnummer;
- V&T overall budget Amstel III wordt ingezet voor uren Groenadviseur IB voor advies en onderzoek m.b.t. het verplanten van bomen.

Aanpak bomen in transformatie

In het proces “Bomen in transformatie” staan de bomen in Amstel III centraal, die binnen de invloedssfeer van opstalontwikkelingen liggen. Deze invloedssfeer houdt concreet in het terrein dat nodig is voor de bouw van een opstalontwikkeling. Aan de hand van voorbeeld opstalontwikkeling SPOT X en Y (zie figuur 1.), wordt duidelijk dat bomen, die binnen de invloedssfeer van deze opstalontwikkeling vallen, dus zowel op de privé-kavel als in de openbare ruimte staan.

Figuur 1. Uitleg invloedssfeer van bouw van een planontwikkeling bij de planontwikkeling SPOT X en Y

Indien er bomen staan binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (opstalontwikkeling en openbare ruimte projecten), dan moet er te allen tijde een boom effect analyse (BEA) worden uitgevoerd. Deze bomen kunnen tijdens de opstalontwikkeling één van onderstaande routes volgen:

1. Behoud, bescherming (tijdens sloop- en bouwwerkzaamheden) en groeiplaatsverbetering
2. Verplanten en starten met voorbereiding
3. Kappen en compensatie door ten eerste herplanten van bomen en aanwijzen van nieuwplantlocaties (binnen kavel of daarbuiten binnen Amstel III) of ten tweede door compensatie via betaling aan het bomencompensatiefonds. De compensatie door herplanten heeft de voorkeur boven de monetaire compensatie.

Deze routes staan in de volgorde van prioriteit; Behoud en bescherming en daarop volgend het verplanten van bomen hebben de voorkeur. Het kappen van bomen dient zoveel mogelijk voorkomen te worden.

Route 1. Behoud

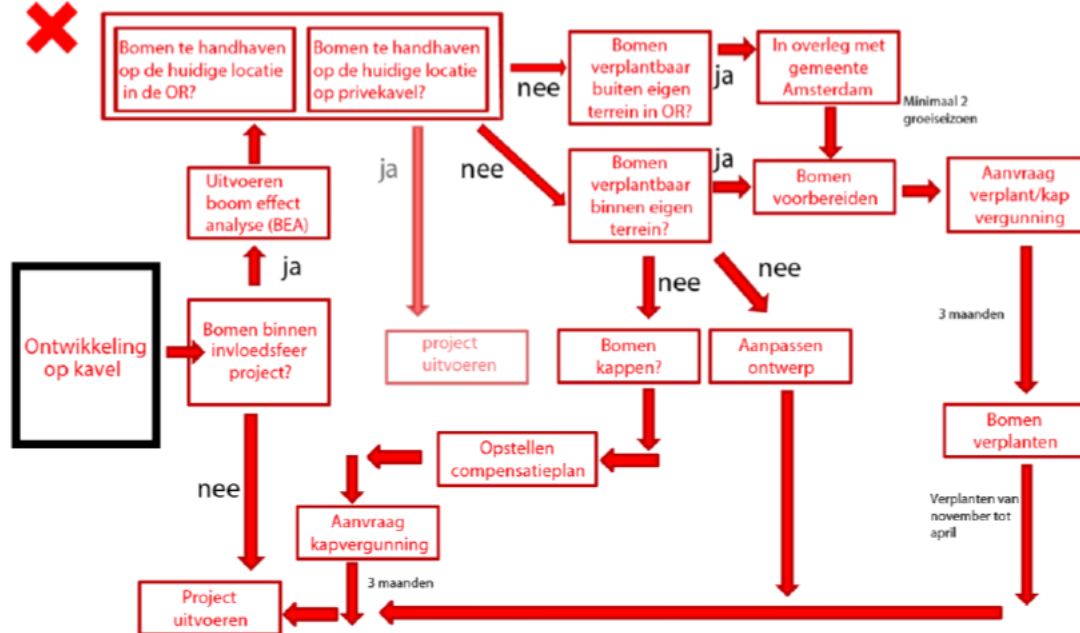
Voor de route "behoud" tijdens opstalontwikkeling worden de bomen binnen de invloedssfeer van een project niet verplaatst maar wordt de boom beschermd tegen en tijdens de bouwactiviteiten. De te beschermen zone van de boom bevindt zich binnen de kroonprojectie. Deze maatregelen kunnen bovengronds plaatsvinden; bescherming door middel van hekken, vloerplaten om compressie van de doorwortelbare ruimte te voorkomen, bastbescherming middels houten latten en preventief snoeien zodat de boom niet wordt beschadigd door de bouwactiviteiten tegen takbreuk. De bescherming van de groeiplaats moet ook ondergronds plaatsvinden om bijvoorbeeld verdichting of variatie van grondwaterstand tegen te gaan. Tevens kan de groeiplaats, indien wenselijk en of nodig, verbeterd worden.

Route 2. en 3. Verplanten/kap en herplant

Voor de routes "het verplanten" of "kappen en herplanten van bomen" zou voor geheel Amstel III in kaart kunnen worden gebracht wanneer welke bomen mogelijk in aanmerking komen voor transformatie (route 1, 2 of 3). Gelet op de aard van het gebied en ontwikkeling van Amstel III kiezen wij nu voor een gefaseerde aanpak waarbij we oplossingsgericht te werk gaan per project, opstal en of openbare ruimte.

Deze aanpak gaat ervan uit dat de individuele plantteams (opstalontwikkeling en openbare ruimte projecten) deze bomen als onderdeel zien van hun verantwoordelijkheid met deze aanpak bij de hand. Daarbij is het uitgangspunt dat bomen in Amstel III die respectievelijk gekapt dan wel verplant worden, binnen Amstel III gecompenseerd dan wel terug geplant worden.

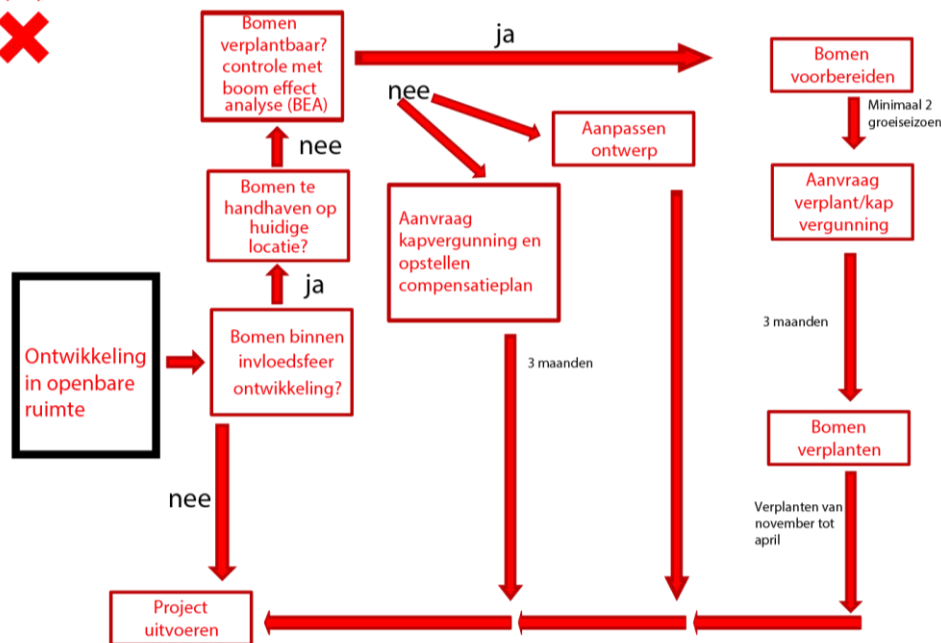
✖ Stroomschema hoe om te gaan met bomen binnen ✖ invloedsfeer van opstalontwikkeling op privekavel ✖

De ontwikkelaar vraagt een kap/verplantvergunning aan voor alle bomen binnen de invloedsfeer van de opstalontwikkeling.
 N.B. De ontwikkelaar krijgt toestemming van de gemeente via een machtigingsformulier (afgegeven door V&OR) voor het aanvragen van de vergunning voor de bomen in de openbare ruimte.

Figuur2. Stroomschema hoe om te gaan met bomen binnen de invloedsfeer van een opstalontwikkeling

✖ Stroomschema hoe om te gaan met bomen binnen ✖ invloedsfeer van project in de openbare ruimte ✖

Figuur 3. Stroomschema hoe om te gaan met bomen binnen de invloedsfeer van een project in de openbare ruimte

In bovenstaande schema's 2 en 3 staat beschreven hoe om te gaan met bomen binnen de invloedsfeer van een opstalontwikkeling of project in de openbare ruimte. Voor bomen binnen invloedsfeer van een opstalontwikkeling worden in het betreffende planteam bij de start van een opstalontwikkeling door de projectmanager (PMB) de set met startdocumenten overlegt aan de projectontwikkelaar. De aanpak bomen in transformatie met stappenplan en de poster "Werken rond bomen" maakt onderdeel uit van deze set startdocumenten. Ruimte en Duurzaamheid (gemeente) geeft een toelichting op deze notitie aan de projectontwikkelaar. Het planteam bepaalt in overleg met de opstalontwikkelaar of er bomen binnen de invloedsfeer van het project staan. Is dit het geval dan laat de ontwikkelaar, binnen 3 maanden na tekenen van de afsprakenbrief, een boom effect analyse (BEA) opstellen voor de bomen binnen de invloedsfeer van de bouwactiviteiten. Voor de bomen in de openbare ruimte binnen Amstel III is reeds een BEA opgesteld). Er kan dan in een vroeg stadium gestart worden met het onderzoek of deze bomen verplantbaar zijn en wat de definitieve plantlocatie(s) moet zijn. En het belangrijkste, er kan op tijd begonnen worden met de voorbereiding van het verplanten van de bomen. Naar aanleiding van de verplant/kapvergunning worden de financiële afspraken tussen de ontwikkelaar en de gemeente omtrent het voorbereiden, verplanten en nazorg van de bomen vastgelegd, indien er bomen naar de openbare ruimte verplant worden. In het geval van het kappen en compenseren van bomen in de openbare ruimte, wordt vastgelegd door de gemeente en projectontwikkelaar in een

afsprakenbrief, realisatieovereenkomst of huurovereenkomst wat de monetaire waarde van de bomen, die gekapt en gecompenseerd worden. De monetaire waarde wordt door de projectontwikkelaar aan de gemeente overgemaakt en in het budget, zoals beschreven in de paragraaf Financiën, bijgeschreven. Het compenseren van de te kappen bomen in de openbare ruimte kan zo, indien nodig, op een later moment plaatsvinden. Op deze manier blijft de waarde van de bomen uit Amstel III binnen Amstel III.

Voor de volledigheid; een kapvergunning (en de daaraan gekoppelde compensatie) moet worden aangevraagd wanneer een boom gekapt wordt (conform de Bomenverordening geldt dit ook voor zieke bomen) of de kroon van de boom met 20 % verminderd wordt of als de boom verplant wordt. Kapvergunningen voor het kappen/verplanten van bomen op privé kavels worden door de ontwikkelaar van de kavel aangevraagd. Kapvergunningen voor het kappen/verplanten van bomen op privé kavels worden door de ontwikkelaar van de kavel aangevraagd. Een kapvergunning voor bomen in de openbare ruimte kunnen ook worden aangevraagd door de ontwikkelaar **na toestemming van de gemeente**. V&OR geeft via de groenadviseur van de gemeente een machtigingsformulier af aan de ontwikkelaar voor deze vergunningaanvraag.

Wanneer duidelijk is welke bomen verplant dienen te worden en welke eventueel gekapt, zullen voor beide scenario's de volgende stappen worden doorlopen.

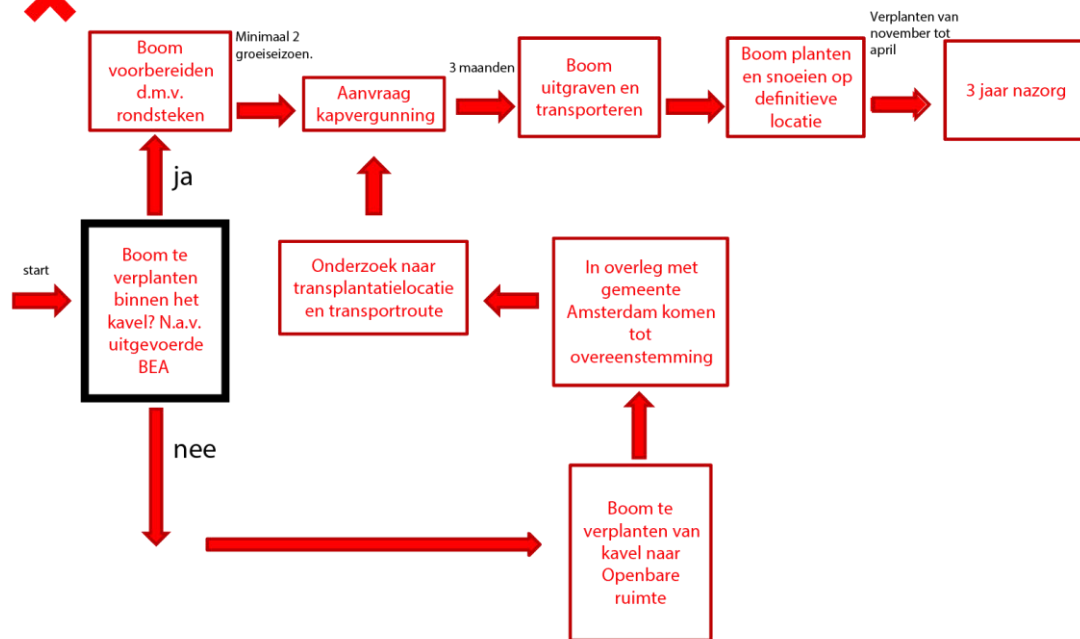
1. Te verplanten bomen stappenplan (projectontwikkelaar en gemeente)
2. Compenseren te kappen bomen (projectontwikkelaar en gemeente)
3. Transplantatie locatie bepalen (gemeente)

N.B. Alle te verplanten bomen in de huidige lopende projecten (tot medio 2021) vallen buiten deze aanpak, aangezien de voorbereidingstijd voor verplanten minder dan 2 jaar is (toelichting zie stap 1 hieronder). Voor de projecten die na medio 2021 worden opgestart geldt onverlet voor het verplanten van bomen een voorbereidingstijd van minimaal 2 jaar, bij voorkeur een langere voorbereidingstijd van 3 jaar. Indien deze voorbereidingstijd niet mogelijk is zal route 3. "Kappen en compensatie" moeten worden doorlopen.

1. Stappenplan te verplanten bomen

De projectontwikkelaar dient onderstaande stappen dienen te doorlopen op advies van een extern groen bureau. De groenadviseur (IB) van de gemeente zal hierbij de contactpersoon zijn vanuit de gemeente. Het belangrijkste bij de te verplanten bomen is dat er genoeg tijd wordt genomen om de verplanting voor te bereiden. Stelregel in de vakwereld is dat bomen 2 jaar worden voorbereidt. Kortere periode betekent een hoger risico op uitval na verplanting. De voorbereiding, het verplanten van bomen naar en in de openbare ruimte en de nazorg van deze bomen zal op kosten van de ontwikkelaar worden uitgevoerd door de SOK- aannemer in opdracht van de gemeente. Dit geldt voor de bomen binnen de invloedssfeer van de opstalontwikkeling, dus zowel de bomen in de openbare ruimte als op privé kavels.

✖ Stroomschema om te komen tot het ✖ verplanten van bomen ✖

Figuur 4. Stroomschema verplanten van bomen

2. Compenseren te kappen bomen

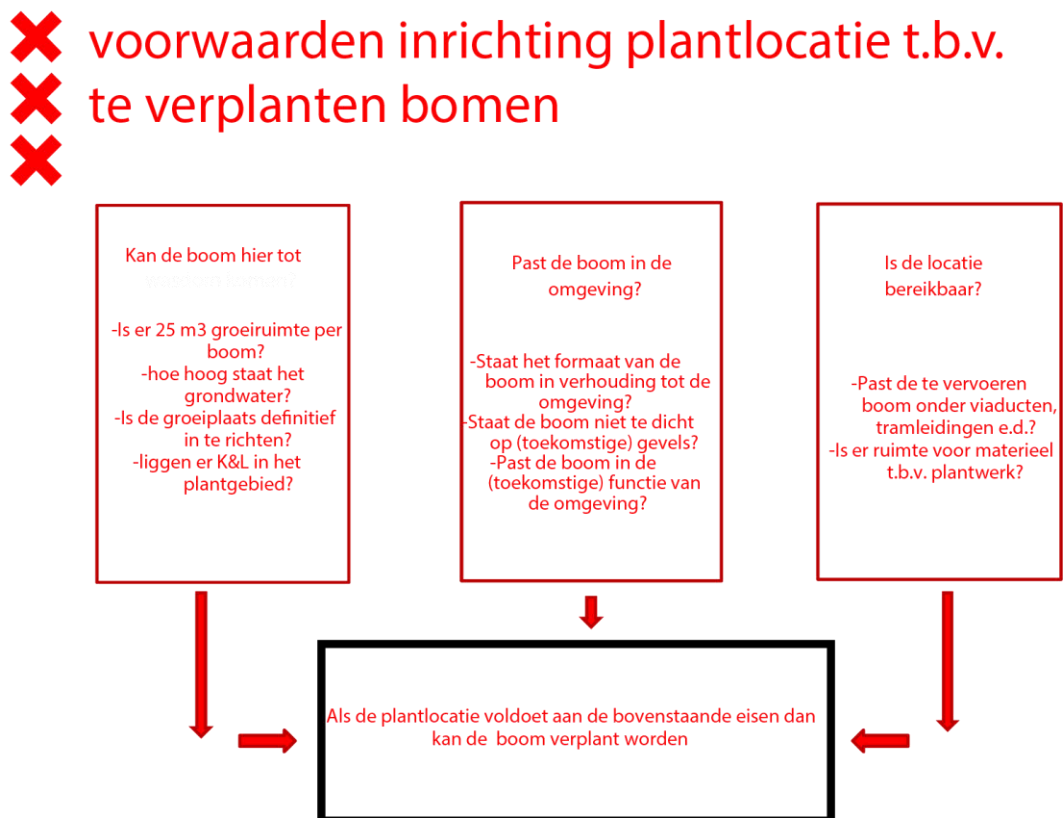
Bomen die niet behouden of verplant kunnen worden op het werkterrein van een opstalontwikkeling, worden nominaal gecompenseerd op eigen kavel, dan wel in de openbare ruimte binnen Amstel III. Het planteam ontvangt de informatie van de verleende kapvergunning van de ontwikkelaar en stuurt deze door aan de groenadviseur (IB) en openbare ruimte ontwerpers (R&D). De groenadviseur geeft de SOK aannemer opdracht voor het verplanten van de bomen in en naar de openbare ruimte. De bomenmonitor administratie (zie hoofdstuk Monitoring bomen in transformatie) voor Amstel III kan wordt in opdracht openbare ruimte ontwerpers openbare ruimte ontwerpers van bijgewerkt. De openbare ruimte ontwerpers bepalen welke soort bomen op welke transplantatielocatie gecompenseerd worden in overleg met de groenadviseur (IB) en beheer e.a..

2. Transplantatielocatie

Bomen die naar de openbare ruimte verplant worden, moeten direct op hun definitieve locatie komen te staan. Deze definitieve transplantatielocatie wordt bepaald door de openbare ruimte ontwerpers (R&D) in samenwerking met de groenadviseur (IB). Om de geschikte transplantatielocatie te kunnen selecteren dient het planteam het aantal, de soort(en) bomen en

wanneer deze bomen verplant moeten te worden, aan de ontwerper openbare ruimte (R&D) en de groenadviseur (IB) door te geven.

In onderstaand schema staan de aandachtspunten die van belang zijn bij het selecteren van een transplantatie locatie voor bomen.

Figuur 5. Voorwaarden inrichting plantlocatie ten behoeve van te verplanten bomen

Bij het toepassen van verplanten van bomen naar transplantatielocaties binnen de openbare ruimte wordt Puccini Groen gevolgd. De groenadviseur (IB) stemt af over het selecteren van een transplantatielocatie met Stadswerken, die de te verplanten bomen in beheer nemen.

Monitoring Bomen in transformatie

In overleg met V&OR is gekozen om niet te werken met een bestuurlijk vastgestelde bomenbalans maar met een zogenoemde bomenmonitor, waarbij de verwijderde, her- en verplante bomen in kaart worden vastgelegd om zo overzicht van de boomstructuur binnen Amstel III te hebben. Het nadeel van het werken met een jaarlijks bestuurlijk vastgestelde bomenbalans is dat er een afname in het aantal bomen kan voorkomen. De achtergrond van deze afname kan twee oorzaken hebben: 1. de tijd die tussen kap en compensatie van bomen zit of 2. omdat er voor gekozen wordt om een aantal gekapte bomen door een kleiner aantal grote kwalitatief betere bomen te compenseren. Dit laatste is niet het uitgangspunt bij compensatie van bomen, maar kan in het kader van de boomverordening worden toegepast.

R&D houdt de monitoringskaart en bijbehorende tabel bij. Daarnaast wordt door de groenadviseur (IB) en ontwerpers openbare ruimte (R&D) een logboek bijgehouden van de bomen in transformatie op de privé kavels, zodat er overzicht is over welke bomen wanneer worden voorbereid en waarnaartoe verplaatst worden.

Een voortgangsrapportage over de monitoring van de bomen in transformatie in Amstel III zal eens per jaar in het kernteam met de projectmanagers gedeeld worden.

Potentiele transplantatielocaties

Op dit moment zijn er drie kansrijke locaties voor toekomstbestendige transplantieplaatsen. Wij concentreren ons in deze eerste fase op deze locaties en verwachten het aantal locaties en zoekgebieden in de toekomst uit te kunnen breiden. In de overzichtskaart staan de drie locaties.

Figuur 6. Transplantatielocaties Amstel III

1. Spoorpark Bullewijk; Voor het Spoorpark zijn er voor het in de kaart aangegeven gebied al uitgangspunten uitgewerkt; het park als onderdeel van de ecologische structuur met een belangrijke sport, spel en recreatieve functie.
2. Pietersbergweg; Voor deze straat is al een ontwerp gemaakt, waarbij ook duidelijk is waar en hoeveel bomen een plek kunnen krijgen. De Pietersbergweg behoort tot de typologie buurtstraat met een ruimtelijk hoogwaardige verblijfskwaliteit voor de buurt binnen het Paasheuvelweggebied.
3. Meibergdreef-park; Voor het Meibergdreef-park is een programma van eisen opgesteld met als uitgangspunt een groen/blauwe ecologische heemtuin die aansluit op het AMC terrein.

Benodigde producten

Voor het proces "bomen in transformatie binnen Amstel III zijn naast deze procesbeschrijving een aantal informatieproducten nodig:

- Bomen inventarisatie/BEA (Boom effecten Analyse) voor de openbare ruimte Amstel III; uitgevoerd
- Notities met procesbeschrijving bomen in transformatie Amstel II (deze notitie); uitgevoerd
- Opstellen en beheren monitoringskaart en tabel 'bomen in transformatie openbare ruimte Amstel III' met de huidige bomen, de te verplanten bomen, de gecompenseerde nieuwe bomen, beeldbepalende bomen, gekapte bomen, de te kappen bomen (R&D, IB)(in Microstation);
- Logboek Bomen in transformatie waarin de te verplanten bomen (op privé kavels) met planning van verplanten, eigenschappen van de boom, transplantatielocaties worden vastgelegd (R&D, IB);
- Onderzoek (assessment) beeldbepalende en waardevolle bomen (in woord en beeld middels brochure) (R&D) als uitbreiding van de basiskaart 'bomen in transformatie';